

LA EPISTOLA A LOS HEBREOS YA'A KUU CARTA KUA'AN NUU ÑAYÍVĪ HEBREO

Jā ní ka'an Dios jíin yú'u Sé'e-ya

¹ Tíinī jínu te tíinī modo nī ka'an Dios jíin ndíyi táa-yo ondé aná'an, nī ka'an-ya jíin yú'u cháa nī kajani tu'un-ya.

² Te vina kúu kivi sándi'í-na. Te nī ka'an-ya jíin-yó jíin yú'u Sé'e-ya. Te nuu Sé'e-ya-ún nī ja'a ndi'i-ya taká ndatíñu. Te suni jíin Sé'e-ya-ún nī sá'a-ya ñúyívi.

³ Te ndíi ncháa Se'e-ya-ún nátu'un ndíi ncháa máa-yá. Te ñn núú-ni káa-i nátu'un káa máa-yá. Te tíin-i taká ndatíñu jíin fuerza tu'un ká'an-i. Te nī nasándo-i yóo taká kuachi-yó. Yúan-na te nī nungoo-i ichi ndává'a máa I'a ñá'nu onde andívi.

⁴ Te ñá'nu xaan-gá nī nduu Se'e-ya-ún vásá taká ndajá'a-yá, chí kánúú-gá sí'ví-i vásá sí'ví taká ndajá'a.

Ñá'nu-ga Se'e-ya vásá ndajá'a andívi

⁵ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vina, nī kachi-ya náún. Xí, ruu kuu táa-i, te máa-i kuu se'e-ri, nī kachi-ya náún.

⁶ Te suni ká'an-ya tú'un yá'a kivi já ndíi Se'e núú-yá inī ñúyívi: Taká ndajá'a Dios ná chíñú'ún-yá-i.

⁷ Te tu'un ndajá'a-yá ká'an ndija-ya: Nátu'un kée tachí súan jíka ndajá'a-yá sá'a-ya, te máá já kájatíñu nuu-yá ndúu yáá ñú'un sá'a-ya, áchí-ya.

⁸ Ko tu'un yá'a ká'an Dios jíin Sé'e-ya: Máá-ró kúu Dios, te mesa tá'ú-ró tíñu koo ní káni ní kuiá, te bastón ndaa kúu bastón tíin-ró tá'ú-ró tíñu iní ñuu-ro.

⁹ Kúsii iní-ro jíin tíñu va'a te jíto u'u-ro tíñu káñáá. Já yúán I'a, kúu Dios máá-ró, ñi jí'i-gá-ya róo jíin aceite ja kúsii iní-ro sá'a vásá taká-ga tá'an-ró, áchí Dios jíin Sé'e-ya.

¹⁰ Te suni ká'añ-ya: Máá-ró kúu Jito'o, te onde xnáñúú ní sá'a-ró ñúyivi. Te andívi chí tíñu ñi sá'a nda'a-ro kúu.

¹¹ Tíñu ñi sá'a-ró-ún, chí naa, ko máá-ró, chí ío-ro ní káni. Te taká ndatíñu ñi sá'a-ró-ún, chí kutú'ú nátu'un in sa'ma,

¹² te nátu'un in tikachí súan natuu-ro te nasama jíná'an, ko máá-ró, ma násama kuti-ro, te kuia-ro ma ndí'i kuti, áchí Dios jíin Sé'e-ya.

¹³ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Jungoo-ró íchi ndává'a-ri nini ná chúkú-rí taká ñayivi kájito u'u róo, kuu-i teyu kuxndíi ja'a-ro, ñi kachí-ya náún.

¹⁴ Á nasu ní xndéché-yá ndajá'a-yá te nátu'un mozo ñi tájí-yá kuangoyo náva'a kuatíñu nuu ñáyivi ná ní'in tá'u-í kaku-i saa.

2

Tu'un kánúú já náma-ya yóo

¹ Jínu ñú'ún já chú'un va'a iní-yo táká tu'un nī kajini so'o-yó-ún núsáá, chí nú túu te sanaa te síá-yo tú'un-ún.

² Chí tu'un nī kaka'an ndajá'a-yá nī kendo ndaa. Te taká ñáyivi ní'in inī jín ñáyivi tú ní káandatu, vatu-ni nī ní'in-í ya'u-i.

³ Te yóó, ndasa kaku-yó nú sío-ni-yó koto-yó tú'un kánúú-ún ja náma-ya yóó núsáá. Chí xnáñúú-gá nī jani ndijin máá Jító'o-yo tú'un-ún. Yúan-na te cháa nī kajini so'o tu'un nī ka'an-ya, nī sákútu-dé tu'un-ún iní-yo.

⁴ Te Dios, nī chindéé ní chituu-ya-dé ja ní kajani ndaa-de tu'un-ún, te nī kasá'a-de tunī jín tíñu ñá'nu jín sín sín tíñu ja nánaa iní-yo sá'a. Te nī ja'a-ya Espiritu Santo nuu ná ñn ná ñn-de ndasa nī jata'an inī máá-yá.

Nī jito nchaq Jesús tundó'o kii nuu máá-yó

⁵ Chí tú ní ja'a-ya tú'un tá'ú táká ndajá'a tíñu nuu ñúyivi já cháa-ún ja kaka'an-yo tú'un-ún.

⁶ Ko ío ñn tutu nuu ká'an ndaa ñn cháa: Naja núku'un iní-ní ja kúu cháa, chí tú kaxáan-dé. Te naún kúu máá Sé'e cháa ja ndíto-ní-ya.

⁷ Nī nasásúchí núu-ní-ya vásá táká ndajá'a. Yúan-na te nī sañá'nu-ní-ya. Te nī kaka'an jínú'ún ñáyivi jín-yá nī sá'a-ní. Te nī jani-ní-ya tá'ú-yá tíñu nuu táká tíñu nī sá'a nda'a-ní.

⁸ Nī chúkú-ní taká ndatíñu chí ja'a-yá káandatu nuu-yá. Achí tutu. Chí taká ndatíñu káandatu nuu-yá, nī sá'a Dios. Te tú ni ñn ja tú jándatu nuu-yá ío. Ko té chá'an-ga kuní-yo já kuándatu taká ndatíñu nuu-yá.

⁹ Ko vina a kájini-yo núu Jesús, I'a n̄i ndusúchí núu, vásá táká ndajá'a. Te n̄i ndo'o-ya te n̄i ji'i-ya. Te ja yúán ní nduñá'nu-ya te n̄i kaka'an jíñú'ún-i jíín-yá. Te ja sikí tú'un luu ío in̄i Dios, te n̄i ji'i-ya já'a táká ñayivi.

¹⁰ Te Dios, n̄i sá'a-ya táká ndatíñu, te tíin-ya táká ndatíñu, te ncháka-ya kuá'a sé'e k̄ingoyo-i nuu ndíi ncháa. Ja yúán ní jo va'a ja ndó'o máá Jesús, I'a náma-ya-í, sá'a Dios, náva'a yija va'a Jesús jíín túndó'o-ún.

¹¹ Ch̄i Jesús, máá I'a sándoo, jíín ñáyivi ní kandundoo, onde ñn-ni nuu Dios vaikoyo. Ja yúán tú kúka nuu Jesús skúnání-yá-i ñani-ya.

¹² Chi n̄i ka'an-ya: Kastu'ún-ná sí'ví-ní nuu táká ñani-ná, te ma'ñú tíku'n̄i nakana jaa-ná ní, áchí-ya.

¹³ Te suni ká'an-ya: Ruu kandíja-r̄i nuu-yá. Te inga jínu ká'an-ya: Yá'a nde'é-ró kánchaa-r̄i jíín táká se'e n̄i ja'a Dios nuu-rí, áchí-ya.

¹⁴ Te nátu'un n̄i kakaku taká se'e modo ñayivi, suni súan n̄i kaku máá Jesús, náva'a kuu kuu-ya te yuán xnáa-yá kui'na já tíin kue'e kuu-yo.

¹⁵ Te suni náva'a kuu nama-ya táká ñayivi kájatíñu sáni níí vida-i nuu kuí'na, kuachi ja ní kayu'ú-i kuu-i.

¹⁶ Ch̄i tú ní tíin-ya ndá'a máá ndájá'a, ch̄i sua n̄i tíin ndija-ya ndá'a táká tata Abraham.

¹⁷ Te yuán níni ní nasama-ya nátu'un kándaa taká ñani-ya, náva'a kuu-ya ñn sutu ñá'nu ja kúndá'ú in̄i-ya yóó, te skíkuu-ya táká tíñu kuní Dios, náva'a kuanchaa-ya táká kuachi ñayivi.

18 Chi n̄i ndo'o máá-yá ja ní jito nchaa tá'an yuán jíín-yá. Te ja yuán kúu chindéé chítuu-ya ñáyivi nú jito nchaa tá'an-ún jíín-i.

3

Ñá'nu-ga Jesús vásá Moisés

1 Nán̄i mán̄i, ká'io ndoo-ró. Ja yuán ní kana ká'nu-ni-ya xiní-ro jíín máá-rí ja nó'on-yo ándíví. Ná ndé'é-ró ndasa n̄i sá'a Jesús, I'a kúu apóstol, I'a kúu sutu ñá'nu, ja kákandíja-yó-yá.

2 Chi n̄i skíkúu va'a-ya jíín Dios, I'a n̄i chaa tiñu sik̄i-yá, nátu'un n̄i skíkúu va'a Moisés jíín vé'e-ya.

3 Ko Jesús, ví'í-gá n̄i nduñá'nu-ya vásá Moisés, nátu'un chaa jáni ve'e, ví'í-gá kúñá'nu-de vásá vé'e-ún.

4 Chi taká ve'e, kúva'a sá'a chaa. Ko I'a sá'a taká ndatíñu kúu máá Dios.

5 Chi Moisés, nátu'un mozo n̄i skíkúu ndija-de jíín vé'e Dios. Te n̄i ka'an ndaa-de taká tu'un ja kuní-ya já kué-ga ka'an-de.

6 Ko n̄i skíkúu Cristo nátu'un ñn se'e jíín vé'e Dios. Te ve'e-ún kákuu yóó, nú kuiñi n̄i'in-yó te kákusi iní-yo jíín tú'un káñukúu iní-yo ondé kiv̄i ndi'i-na.

Tu'un ndetátú-yo

7 Ja yuán ní kuu nátu'un ká'an Espíritu Santo: Vina te ná kúni ná'ín-ró tú'un ká'an-ya,

8 te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un n̄i kasáni'in iní-ro kiv̄i ní jito nchaa-ri róó onde nuu ñú'un té'é.

9 Te yuán n̄i kajito nchaa ndiyi táa-ro rúu. Te n̄i kajini-de tiñu n̄i sá'a-ri jíín-de uu xiko kuia.

¹⁰ Ja yúán ní kitì inì-ri nuu ñáyivì-ún. Te nì ka'an-ri: Nene kásana-i inì añú-i, te tú ní kájini-i ichi-rí.

¹¹ Yuán ní kitì inì-ri, te nì ka'an nì'in-ri ja má kivi koyo kuti-í nuu ndétatú-ri, áchí-ya.

¹² Náni, núsáá te koto va'a-ró máá-ró jíná'an-ró, nává'a ma kóo ni ñn-ró jín añú ñáá ja tú kándíja kuti, te kuxio-ró núu Dios, I'a chakú sá'a.

¹³ Te ndita'an kivi ná ká'an nda'ú-ro jín tá'an-ró, nini káka'an-yo já vína kúu vina, nává'a ma sání'in inì ni ñn-ró sá'a kuachi jín tú'un xnda'ú.

¹⁴ Te nú kuiñi nì'in-yó jín tú'un nì kejá'a-yó jín onde kivi ndí'i-na, yúan-na te ñn-na kakuu-yó jín Cristo.

¹⁵ Chi súan ká'an: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, natu'un nì kasání'in inì ndíyi táa-ro sáá.

¹⁶ Chi ñáyivì ní kenda koyo jín Moisés inì ñuu Egipto, nì kajini so'o-i tu'un nì ka'an-ya, te nì kasání'in inì-i, vasa tú ndí'i-i.

¹⁷ Te ndé nuu ní kitì inì-ya úu xiko kuia-ún núsáá. Á nasu núu ñáyivì ní kasá'a kuachi-ún náún. Te nì kanaa máá-i onde nuu ñú'un té'é.

¹⁸ Te ndé jín ní ka'an téyí-yá ja má kivi koyo kuti-í nuu ndétatú-ya. Á nasu jín ñáyivì tú ní kajandatú nuu-yá-ún náún.

¹⁹ Te kájini-yo já tú ní kúu kivi koyo kuti-í, kuachi ja tú ní kákandíja-i.

4

¹ Ná yú'ú-yo núsáá, chi vasa ío ná'in-ga tu'un nì keyu'u-yá ja kivi koyo-yó ndétatú-yo jín-yá, ko

sanaa te ñn-ró ma kundéé-ró ní'in-ro tú'un-ún.

² Chi suni ni kajini so'o-yó tú'un va'a-ya, natu'un máá ñayivi-ún. Ko tú ní ní'in tiñu tu'un ni kajini so'o máá-i, kuachi ja tú ní kákandíja-i.

³ Ko yóó, ja kákandíja-yó, kivi koyo-yó nuu ndetatú-ya, natu'un ni ka'an-ya: Ni ka'an téyí-rí kivi ní kití iní-ri, ma kivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ri, áchí-ya, vaša a ni jinu ndi'i tiñu ni sá'a-ya ondé kivi ní jukuiñi ñuyivi.

⁴ Chi íó ñn tutu nuu yóso tú'un ni ka'an-ya sikí kivi usiá: Ni ndi'i ni sá'a Dios taká tiñu-ya, te ni ndetatú-ya kivi usiá, áchí.

⁵ Te inga tu'un ká'an yá'a: Ma ndivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ri, áchí.

⁶ Te ñayivi ní kajini so'o tu'un-ya xná'an-ga, tú ní kivi koyo-i, kuachi ja tú ní káandatu-i nuu-ya. Ko kivi ná'in yakú ñayivi.

⁷ Te ja yúan ní jani tuku-ya ingá kivi. Chi ni kuu kua'a tiempo te jín yú'u David ni ka'an-ya já vína kuu kivi-ún, natu'un a ni ka'an-ri ndivi'a: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, áchí.

⁸ Chi nú ní já'a Josué ñn nuu ndetatú-i jíná'an-i, yúan-na te ma ká'an-ga Dios sikí ingá kivi cháa núu.

⁹ Ja yúan kéndoo ná'in ñn nuu ndetatú ñayivi Dios.

¹⁰ Chi cháa kivi nuu ndetatú-ya, ndetatú-de taká tiñu sá'a-de, natu'un ndetatú máá Dios taká tiñu ni sá'a-ya.

¹¹ Ná ndúkú ndéé-yó kivi-yó nuu ndetatú-ya yúan núsáá, náva'a tú jungava ni ñn-yó, natu'un

máa-i, ja tú ní kájandatu-i sáa.

¹² Chi tu'un Dios, tu'un chakú, tu'un ni'in kúu, te xaan-gá vásá machete uu yu'u. Te kúndéé káan onde kúsín iní jín añú-yo, te suni sásín onde nuu káñutá'an yiki jín méke, te nándúkú ví ndasa jáni iní-yo jín ndása cháa iní añú-yo sá'a-yó.

¹³ Te tú ni in ndatíñu yísa'í nuu-yá. Chi taká-ni núña siki, te ká'in ndijín nuu I'a naki'in cuenta.

Jesús kúu sutu ñá'nu-ga ká'an-ya já'a-yo

¹⁴ Núsáa te káñava'a-yó in sutu ñá'nu. Máa Jesús Se'e Dios kúu-ya já ní ndivi-ya ándíví. Ja yúan ná kuíni ni'in-yó jín tú'un káka'an-yo.

¹⁵ Chi tú káñava'a-yó in sutu ñá'nu ja má kúu ta'u'u iní-ya yóo siki já vítá iní-yo, chi sua in núu-ni ni jito nchaa-i-ya nátu'un yóo, ko tú kuáchi ní sá'a-ya.

¹⁶ Núsáa te ná chúndéé iní-yo jáa-yo núu mesa-ya, nuu kúndá'ú iní-ya yóo, náva'a sá'a-ya tóká'nu iní nuu kuáchi-yó, te ni'in-yo tú'un luu ío iní-ya hora ja kánandi'i-yó-ún.

5

¹ Chi taká sutu ñá'nu ja ní kaji-ya má'ñú ñáyivi, ni jani-ya sutú-ún ja ká'an-de ja'a ñáyivi núu Dios, te soko-dé ndatíñu te ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi-i.

² Te sutu-ún, kuu ka'an vítá-de jín ñáyivi tú tu'a jín ñáyivi kájika sana, chi suni máa-de, vítá xaan iní-de.

³ Te ja yúan jínu ñú'ún já súni ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi máa-de, nasu máa in ja siki kuáchi ñáyivi.

4 Te ni ñn chaa, ma kúu sáñá'nu-de máa-de ja kúu-de sutu, chi sua Dios kúu I'a kaji chaa-ún, nátu'un ni kaji-ya Aarón.

5 Suni súan Cristo, tú ní sáñá'nu-ya máa-ya ja ní nduu-ya sutú ñá'nu, chi sua máa Dios, ni jani-ya I'a-ún, te ni ka'an-ya tú'un yá'a jín-ya: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vina, áchí-ya.

6 Te suni ká'an-ga Dios inga tu'un: Ní káni kúu-ró sutú cuenta Melquisedec.

7 Te Cristo, nini chakú-ya ñúyivi yá'a, onde jín ndúcha nú-ya ni nde'e kó'ó-ya ja ní jikan ta'u-ya. Te ni ka'an nda'ú-ya jín máa Dios, I'a kuu nama-ya náva'a ma kúu-ya núú. Te ja súan ni chiñú'ún-ya Dios, te ni jini so'o Dios.

8 Te vasa Se'e Dios kúu-ya, ko jín túndó'o ni kii siki-ya ni kutu'a-ya ndasa kuandatu-ya.

9 Te nuu ní yija va'a-ya, te ni nduu-ya I'a nama taká ñayivi káandatu nuu-ya, te kuchaku-i ní káni.

10 Te ni chaa Dios tiñu siki-ya ja ní nduu-ya sutú ñá'nu cuenta Melquisedec.

11 Te ío kua'a tú'un ndatu'ún-yó siki-ya. Ko yí kaa ja káni káji-rí tu'un nuu-ro, kuachi ja kókon so'o-ró.

12 Vina ní kakuu-ró maestro núú, chi ío kua'a tiempo kákandíja-ró, ko jínu ñú'ún já inga jínu stá'an ñn chaa nuu-ro ndasa kéjá'a tú'un Dios. Núsáa te kájinu ñú'ún-ró leche, nasu ndéyu ndáva.

13 Chi nú máa-ni leche káji'i-i, tú kájuku'un va'a ini-i jín tú'un ndaa, kuachi ja súchí yíkin kakuu-i.

14 Ko ndeyu ndáva kúu ja kée ñayivi ní kayija, chi a ni kakutu'a-i te kájiní va'a-i ndéja kúu ja vá'a ja ú'u.

6

Ná kúxnúú-yó te ná kuíñi ñi'in-yó

¹ Núsáá te ná skéndoo-yó tú'un núú Cristo, te ná kánduu-yó náva'a yija va'a-ga iní-yo. Te ma náki'in jáá tuku-yó ondé ja'a ja nákani iní-yo ndasa ñi kasá'a-yó tíñu ñáá, ndasa ñi kandíja-yó núú Dios,

² jíin tú'un jánducha, jíin tú'un xndée-yó ndá'a-yo xiní ñáyivi, jíin tú'un ja náchaku-i ma'ñú ndíyi, xí jíin tú'un ja tá'nu ndatu-i níi káni.

³ Te tíñu yá'a sá'a ndija-yó te nú ná kuá'a máá Dios tu'un.

⁴ Chí nú ío ñáyivi já á ñi kajúku'un iní-i ñn jínu, te nú ñi káta'ni-i ta'u ándívi, te nú suni ñi kani'in-í tá'an-i Espíritu Santo,

⁵ te nú suni súan ñi káta'ni-i tu'un va'a Dios jíin táká fuerza kuia cháa,

⁶ yúan-na te nú ndu'ichí iní-i-ya, te ma kúu kuti ndéjá'á jáá-i ja nákani iní-i sá'a-yó, chí sua kája'ni túku-i Se'e Dios jiká cruz, te kája'a-i tuka nuu-yá nú súan.

⁷ Chí nú kua'a jínu kúun sau núú ñn ñu'un te ndí'i-ni-cha jí'i, te já'a yua kuatíñu máá cháa kájitu-ún, yúan-na te kúsi iní Dios jíin ñu'un-ún.

⁸ Ko nú máni iñu jíin ncháu kána nuu ñu'un-ún, yúan-na te jita iñ ñu'un-ún. Te yachí naa, chí kití iní jito'o jíin, te ñn kivi te kayu.

⁹ Ko ja sikí róó jíná'an-ró, ñáni máni, vasa káka'an-ri tu'un yá'a, ko káñukuu iní-ri ja ná sá'a-ga-ro tíñu va'a ja kánúú sá'a cháa a ñi kaku.

10 Ch̄i nas̄u I'a ñáá kúu Dios ja náa iní-ya tíñu kásá'a-ró, ch̄i ja sikí sí'ví-yá te n̄i kakundá'ú in̄i-ro táká ñáyivi ndóo, te suni kákuu-ró jín ondé vina.

11 Te kákuni-r̄i ja ná ñn ná ñn-ró ná kúkuu-ró jín s̄uni tiñu-ún onde kiv̄i ndí'i, náva'a skíkuu va'a-ró ndasa kuní tu'un káñukuu in̄i-ro.

12 Te ma kóo uun in̄i-ro jíná'an-ró, ch̄i sua ná ndáku-ró ñáyivi já ní'in-í tu'un n̄i keyu'u-yá, sá'a tu'un kákandíja-i jín já ká'io paciencia in̄i-i.

13 Ch̄i kiv̄i ní keyu'u Dios nuu Abraham, n̄i ka'an téyíi-yá j̄ito jín núu máa-yá, ch̄i tú ní kúu ka'an téyíi-yá ja ingá i'a kúñá'nu-ga kuu testigo-ya.

14 Te n̄i ka'an-ya: Jandáa ja ch̄indéé ch̄ituu ndija-r̄i róo, te ndea xaan-ro sá'a-r̄i, áchí-ya.

15 Te ja yúan súan jín paciencia n̄i jandéé iní Abraham, n̄i ndatu-de, te vásá ní ní'in-dé tu'un n̄i keyu'u-yá.

16 Chi taká chaá, káka'an téyíi-de nuu ñn ja kúñá'nu-ga vásá máa-de, te jín tú'un téyíi-ún kúndaá īi iní-de sikí tú'un kástatá'an-de.

17 Te kuní Dios stá'an ndijin-ya núu ñáyivi x̄in tá'u, ja má nátu'u kuti iní-ya tú'un n̄i keyu'u-yá nuu-í. Te ja yúan ní ka'an téyíi-yá,

18 náva'a yóo, ja ní kanatu'ma-yó-yá, ná ndúndéé xáan iní-yo, te kundikin-yo tú'un káñukuu in̄i-yo, ch̄i jín úu tu'un yúan ma kúu kuti xndá'ú Dios, ja nátu'u in̄i-ya.

19 Káñukuu in̄i-yo tú'un-ya-ún, te ja yúan kéndoo n̄i'in kéndoo kútu añú-yo, te yúan sá'a ja nátu'un k̄ivi-yó iní cuarto īi xáan íchi yatá sá'ma ndíta kaa.

20 Te in̄i yúan n̄i k̄ivi Jesús xna'an-ga vásá máa-yó. Te ní káni ní nduu-ya ñn sutu ñá'nu

cuenta Melquisedec.

7

Cuenta Melquisedec

¹ Chi cháa Melquisedec, rey ñuu Salem jíin sutú nuu máa Dios ñá'nu, ñi kuu-de. Te ñi kenda-de ñi janata'an-de Abraham kivi ní naxíó káva cháa-ún ja ní jaka'ni-dé kua'a rey. Te ñi jikan ta'u-dé ja'a Abraham.

² Te suni ñi ja'a Abraham ñin siki uxí ja táká ndatíñu nuu-dé. Te sí'ví núu-de kúu Melquisedec, ja kuní ka'an: Rey sá'a tiñu ndaa. Yúan-na te suni nání-de rey Salem, ja kuní ka'an; Rey ndíso tu'un vindáa vinené.

³ Tú táa-de, tú náa-de, ni tata-de. Te suni tú kivi ní kaku-de, ni tú kivi kúu-de, chi ñi nduu-de nátu'un máa Sé'e Dios. Chi cháa-ún, ñin sutu ní káni kúu-de.

⁴ Nde'é ndasa ñi kuñá'nu-de, chi tatá ñúu-yo Abraham, siki táká ndatíñu ñi janchaa-de nuu rey, ñi ja'a-de ñin siki uxí nuu cháa-ún.

⁵ Te cháa kákuu se'e Leví ja kákuu sutu, ñi ta'u tiñu nuu-dé ja kí'in-de ñin ja siki uxí nuu ñáyivi nátu'un ká'an ley. Te kí'in-de nuu ñaní-de vasa suni chii Abraham ñi kenda koyo-de.

⁶ Te Melquisedec, vasa tú ní kenda tata-de chii ñáyivi-ún, ko ñi kí'in-de ñin ja siki uxí nuu Abraham, te ñi jikan ta'u-dé ja'a Abraham, cháa xíin tú'un ñi keyu'u-yá.

⁷ Te a kájiní va'a-yó já jikán ta'u cháa ñá'nu-ga ja'a cháa lúlí.

⁸ Te ichi yá'a, ñn ja sikí uxí káki'in ndija cha_a ja jí'i níni. Ko cha_a yúan, suni n_i ki'in-de, te kájani ndaa-i tu'un-de ja chakú-de.

⁹ Te Leví, cha_a n_i ki'in ñn ja sikí uxí nuu ñáyivi, suni nátu'un jíin Abraham n_i ja'a-de ñn ja sikí uxí nuu Melquisedec,

¹⁰ chi ñú'un-ga Leví chii Abraham, tata ñúu súká-de, kivi ní naketá'an cha_a-ún jíin Melquisedec.

Ja ní naa táninu sutu aná'an

¹¹ Sutu n_i kekoyo chii tata Leví kákuu ja ní kaja'a ley nuu ñáyivi onde sáá. Te nú ní káyija va'a-i sá'a máa-de núu, te naún níni júkuiñi inga sutu cuenta Melquisedec, ja nasu cuenta Aarón kúu núsáa.

¹² Chi nú n_i nasama taká sutu, yúan-na te jínu ñú'ún násama ley.

¹³ Tu'un máa Jesús ká'an-yo, te chii inga tata n_i kaku-ya. Te ni ñn tá'an-ya, tú ní jatiñu kuti núu altar.

¹⁴ Chi a kájiní ndaa-yo ja chíi tata Judá n_i kaku máa Jító'o-yo. Te cuenta tata yúan, tú naún tu'un ní ká'an Moisés ja kúndiso-i tiñu sutu.

¹⁵ Te ndijin-ga kúu tu'un yá'a, chi n_i nukuiñi inga sutu cuenta Melquisedec.

¹⁶ Te I'a-ún, n_i nukuiñi-ya kúu-ya sutú, ko nasu ja ní kaku-ya chíi tata sutu nátu'un ká'an ley, chi sua sikí ja ndiso-ya fuerza ja má kúu kuti-yá.

¹⁷ Chi súan yóso ndáa tu'un máa-yá: Máa-ró kúu ñn sutu ní káni, cuenta Melquisedec, áchí.

¹⁸ Te tiñu n_i ta'u núu-yo xná'an-ga, n_i jasú ndija-ya, kuachi ja vítá máa, jíin ja tú ní'in tiñu,

19 **chì** ley, tú ní sýíja kuti ní ñn. Yuán-na te **nì** ni'in-yo ñn tu'un va'a-ga ja káñukuu inì-yo jíin, te jíin tú'un yúan kandita-yó núu Dios.

20 Te súan **nì** ka'an téyíí-yá kivì ní kenda máá.

21 **Chì** sava-ga cha-a-ún **nì** kani'in-dé tiñu sutu, ko tú ní kúu jíin tú'un téyíí. Ko jíin Jesús, chi **nì** ka'an téyíí Dios súan: **Nì** ka'an téyíí máá Tatá Dios te ma nátu'u inì-ya, máá-ró kúu ñn sutu ní káni cuenta Melquisedec, áchí-ya.

22 Te jíin Jesús **nì** kukútu contrato va'a-ga, nátu'un **nì** ka'an Dios yúan.

23 Te sava-ga sutu-ún tú ní kúu kuation-de ní káni, **chì** káji'ì káji'ì-ni-de núú, te ja yúan ní ka'io kua'a-dé.

24 Ko I'a yá'a kúu-ya sutú ja tú sama kuti-yá, **chì** chakú-ya ní káni.

25 Ja yúan súni kúu nama-ya táká ñayivi ní káni-ní nú kándita-i nuu Dios jíin-yá, **chì** ní káni chakú-ya náva'a ka'an-ya já'a-í jíná'an-i.

26 Chi **nì** kajinu ñú'ún-yó ñn sutu ñá'nu nátu'un máá-yá. **Chì** sutu ìi kúu-ya, túu kuachi-ya, ío ndoo-ya, te sñn kúu-ya núu ñayivi kásá'a kuachi, te ñá'nu luu xaan-gá **nì** nduu-ya vása ándiví.

27 Te tú níni já ndíta'an kivì sokó-yá kitì já sikí kuáchi máá-yá xna'an-ga, te vása sikí kuáchi ñayivi, nátu'un **nì** kasá'a sutu ñá'nu onde sáá, **chì** ñn jínu-ni **nì** sá'a-ya súan ja ní sokó-yá máá-yá.

28 **Chì** máá ley, jáni cha-a vitá inì kakuu-de sutu ñá'nu. Ko tu'un **nì** ka'an téyíí Dios, **nì** cha-a kuee-ga vása ley. Te jíin tú'un-ún **nì** jani Dios máá Sé'e-ya. Te I'a-ún, **nì** yija va'a-ya já kúu ní káni.

8

Īn sutu ñá'nu inĭ andíví

¹ Núsáá te tu'un kánúú-ga nuu táká tu'un káka'an-yo-ún kúu tu'un yá'a: Káñava'a-yó ĩn sutu ñá'nu súan, te kánchaa-ya íchi lado vá'a mesa nuu tá'ú tíñu Dios ñá'nu inĭ andíví.

² Te játíñu-ya inĭ cuarto ĩi, jíin inĭ ve'e ñii ĩi ndíja ja ní jani máá Tatá Dios, nasu cháa ní jáni-ún.

³ Te taká sutu ñá'nu, ká'ĭin-de ja kásoko-dé ndatíñu jíin kítĭ núu Dios. Ja yúán súni súan jínu ñú'ún já kóo ja sokó I'a sutu yá'a nuu Dios.

⁴ Ko nú kánde-ya inĭ ñuyívi, ma kúu kuti-yá sutu núu, chí a ká'io sutu ja kásoko ndatíñu nuu Dios nátu'un ká'an ley.

⁵ Chí tíñu kásá'a-de, máni ĩn copia ĩn muestra tíñu andíví kúu, nátu'un nĭ ka'an Dios jíin Moisés kĭvĭ ní kejá'á-de sá'a-de ve'e ñii ĩi: Nde'é vá'a-ró, te sá'a-ró táká ndatíñu nátu'un káa muestra nĭ jĭnĭ-ro já ní stá'an-rĭ nuu-ro ondé yuku-ún, áchĭ Dios jíin-de.

⁶ Te contrato jáá kúu ja vá'a-ga nasu já tu'ú, chí ndíso tu'un ja ní kaa-ga nĭ keyu'u Dios. Te nátu'un va'a-ga ku'a ja jáá-ún, suni súan ku'a kúu vina ja vá'a-ga tíñu ndíso Cristo, ja kúu-ya yú'u núu máá contrato jáá.

⁷ Chí nú ní kée va'a va'a contrato xnáñúú, te tú níni kóo inga contrato uu núu.

⁸ Suni nĭ jĭnĭ Dios ja tú ní kée va'a va'a tu'un-ún, te nĭ ka'an-ya: Chaa ĩn kĭvĭ já násá'a-rĭ ĩn contrato jáá jíin ñáyĭvi Israel jíin ñáyĭvi Judá, áchĭ máá Tatá Dios.

⁹ Ko nasu nátu'un contrato ni sá'a-ri jín ndíyi táa-i, kivi ní tin-ri nda'a-dé ja ní kiñi'in-ri-de ini ñuu Egipto. Chi kuachi máa-de kuu ja tú ní ká'jin ni'in-de siki contrato-ri. Ja yúan tú ní játú'ún-rí ja ká'an-de, áchí máá Tatá Dios.

¹⁰ Te ya'á kuu máá contrato nasá'a-ri jín ñáyivi Israel onde ná já'a taká kivi-ún. Chu'un-ri ley máá-rí xini-í, te suni chaa-ri ley-ún ini añú-i. Te kuu-ri Dios máá-i. Te máá-i jíná'an-i kuu-i ñáyivi máá-rí. Achí máá Tatá Dios.

¹¹ Te tú nini kástu'ún ná in ná in-i nuu tá'an-i, nuu ñaní-i: Ná kuní-ro núu máá Tatá Dios. Chi taká-i kuni-i ruu, onde ñáyivi lúli-ga te onde ñáyivi ñá'nu-ga.

¹² Chi kundá'ú ini-ri-i vaša tiñu ñáá ni kasá'a-i, te ni mā kúná'án kúti-gá-ri kuachi ni kasá'a-i, áchí máá Tatá Dios.

¹³ Te ja súan ká'an-ya tú'un contrato jáá-ún, te sá'a-ya cuenta ja á kuajita ja xnáñúú. Te ja á kuajita te a kuakutú'ú, a yani naa íi.

9

Ja ní'in tiñu niñi-ya jín contrato jáá

¹ Ko contrato xnáñúú suni ni tá'ú tiñu ndasa chiñú'ún-i-ya, te ndíso in cuarto ii iní ñuyivi yá'a.

² Chi ni kajani-i in ve'e ñii. Te ichi fuera ni io in cuarto ja ní nání cuarto ii. Te ini yúan ni io candelero, jín mesa, jín státilá káxiukú ndijín.

³ Te yata sá'ma úu ndíta kaa ichi iní ve'e ii, ni io inga cuarto, ni nání cuarto ii xáan.

⁴ Te ini yúan ni io in ko'o kuu oro, jín janú tú'un contrato, ja ndasú oro ní tú'u siki. Te ini janu-ún

kándeé ñn tija'an oro ja ñú'un staa ándíví, jín yúnu xí Aarón ja ní nana numa, jín yúu tabla nuu yóso tú'un contrato.

⁵ Te sikí janú-ún ká'ín figura querubín luu, kásá'a-i kati, kájasu-i sikí tapa janu-ún nuu ñú'un yúyú ñíí. Ko sikí táká tu'un yúan, tú núña-yó vina ja ká'an kájí-yó.

⁶ Te nuu ní jinu tu'a taká tiñu yá'a, te núu-ni núu-ni kivi koyo sutu iní cuarto ñn, kásá'a-de tiñu cuenta sutu.

⁷ Ko iní cuarto uu-ún, chí máá ñn-ni sutu ñá'nu-ga kúu kivi-de, te suni máá tú'ún-ni vuelta ja kuiá. Te tú kivi-de te nú túu ñíí já sokó-dé nuu Dios sikí máá-de jín sikí já kásáña'mu ñayívi.

⁸ Te súan stá'an Espíritu Santo nuu-yo, já té nuña-ga ichi kivi koyo-yó iní cuarto ñ ándíví, níni kándij ve'e ñii ñn iní ñuyívi.

⁹ Te yúan kúu ñn tu'un sikí tiempo vina, te jín modo-ún kásokó-dé ndatíñu, te kája'mu-de kiti núu Dios. Ko vasa káchiñú'ún-i-ya súan, ma yíja va'a iní añú-i sá'a.

¹⁰ Chí máni ley yúkú kúu-ún, ndasa kee-yo, ndasa ko'o-yó, ndasa ndundoo-yó. Te ñ ndiso tíñu onde ñi chaá máá já vá'a-ga. Te ñi nasama.

¹¹ Ko ñi chaá Cristo, te sutu ñá'nu nuu táká tu'un va'a-ga-ún kúu-ya. Te ñi kivi-ya iní ve'e ñi ándíví, ja tú ní kuvá'a jín ndá'a, ni nasu cuenta ñuyívi kúu, te kánúú-ga te va'a-ga kúu vásá já áva-ún.

¹² Ko nasu jín ñíí ndíxí'ú, xí ñíí chélu, chí jín ñíí máá-yá ñi kivi-ya iní cuarto ñi ándíví ja ñn máá tú'ún-ni jínu ja ñí káni. Te ñi kundée-yá ñi

nakuaan-ya yóo ja ní káni.

13 Chi onde sáa te niñi xndiki jín niñi ndíxí'ú, jín yáa núu kayú chelu, ni joso yúyú-de siki ñáyivi chá'án, te ni kandundoo-i onde jín yíki kúñu-i, ni sá'a. Te nú súan ní'in tíñu niñi kíti-ún,

14 núsáa te naga ni kuu niñi Cristo ja má nákacha ini añú-ro núu tíñu ñáa kásá'a-ró, náva'a kuu ku-atíñu-ró núu Dios, I'a chakú. Chi Cristo, tú chá'án kúti-yá, te ni soko-yá máa-yá nuu Dios, ni sá'a Espíritu ja ío ní káni.

15 Ja yúan kúu-ya yú'u núu siki ñin contrato jáa, náva'a ñáyivi jáa ni kana Dios xini-í, ni'in-í ta'u ja kéndoo ní káni nátu'un ni keyu'u-yá. Chi ni jii Jesús, te ja yúan ní janchaa-ya kuáchi ni kasá'a-i ná ni kaxiukú-i chii contrato xnáñúú.

16 Chi nuu ío ñin testamento, te kánúú ja kúu chaa ni sá'a contrato-ún.

17 Chi ñin testamento, onde nú kuu chaa ni sá'a, yúan-na te ni'in tíñu. Ko nú nini chakú chaa ni sá'a, tú ní'in tíñu kuti.

18 Ja yúan, vasa contrato xnáñúú, tú ní kúkútu, onde nú túu niñi.

19 Chi nú a ni ka'u ndi'i Moisés taká tu'un tá'ú tíñu yóso núu ley nuu ndívii ñáyivi, yúan-na te ni ki'in-de niñi chélu, jín niñi ndíxí'ú, jín ndúcha, jín íxi kuá'á, jín ñin yokón, te ni joso yúyú-de siki máa tutú-ún jín siki ndívii ñáyivi.

20 Te ká'an-de: Ya'á kúu niñi cuenta contrato ja ní tá'ú tíñu Dios nuu-ro, áchí-de.

21 Suni súan jín niñi-ún ni joso yúyú-de máa vé'e ñii jín taká ko'o kájatíñu nuu káchiñú-ún-de-ún.

22 Te jandáa, ja á yani taká ndatíñu ndundoo jín

niñi cuenta ley, chi nú tú kati niñi te ma koo kuti tuka'nu ini-ya nuu kuachi-i nuu.

²³ Chi fuerza ja jín modo yúan ni ndundoo taká copia ndatíñu ío andíví, ko máá ndatíñu andíví-ún, níni ní soko ja vá'a-ga cuenta máá vásá yúan.

²⁴ Chi tú ní kivi Cristo ini in cuarto ij ja ní kua'a nda'a, natu'un in muestra ndija, chi sua ini máá andíví ní ndivi-ya náva'a kundij-ya vna ka'an-ya ja'a-yo ndé'é jín nuu Dios.

²⁵ Te nasu ní kivi-ya yúan ja nuu-ni nuu-ni soko-yá máá-yá, natu'un kivi sutu ñá'nu ndita'an kua ini cuarto ij jín niñi tatú.

²⁶ Chi nú súan, te kánúú ja ndó'o-ya kuá'a jínu onde kivi ní jukuiñi ñuyivi nuu. Ko sasua, onde kivi jínu ñuyivi ni kenda ndijin-ya in máá tú'ún-ni jínu ja ní káni, te ni soko-yá máá-yá náva'a kuan-cha-ya kuáchi.

²⁷ Te natu'un ni kunda ja kuu taká cha in jínu-ni, yúan-na te kivi koyo-de nuu sánda Dios tiñu-de.

²⁸ Suni súan Cristo, ni soko-yá máá-yá in máá tú'ún-ni jínu náva'a kundiso-ya kuáchi kua'a ñayivi, yúan-na te kenda ndijin-ya vuelta uu, ko nasu ja kuáncha-ya kuáchi, chi sua ja náma-ya táka ñayivi káinda-tu-i-ya.

10

¹ Te máá ley, chi máni in kuanda'u kuu siki táka ndatíñu va'a ja cháa kuee-ga. Ko nasu forma ndija máá ndatíñu-ún kuu. Te ja siki kiti kaja'ni-í-ún,

núu-ni núu-ni kásoko-í ndita'an kuia. Te ni ma kúu kuti síyíja ñayivi kuní jakoyo nuu-ya.

² Te nú kúu sá'a núú, te naja tú ní júkuiñi-i ja kásoko-í-ti núsáá. Chi ñayivi káchiñú'ún-ún, nú a ni kendoo ndoo ii-í ñn jínu-ni sá'a yuán núú, te ma kakán-ga añú-i kuachi siki-í núú.

³ Ko siki já kásoko-í-ti-ún, te a jiní-yo já kánuku'un ini-i kuachi-i ndita'an kuia.

⁴ Chi niñi xndiki, jín niñi ndíxí'ú, ma kúu kuti kuánchaa kuachi.

⁵ Ja yuán kivi ní kii Cristo ini ñuyivi, ni ka'an-ya jín Dios: Ja kája'ni-í-ti jín já kásoko-í ndatíñu nuu-ní, tú jata'an ini-ní, ko ni sátu'a-ni ñn yiki kúñu máá-ná.

⁶ Ja kája'mu-i-ti kásoko-í-ti núu-ní siki já kúxio kuachi-i, tú ní kúsi ini-ní jín, áchí-ya.

⁷ Yuán-na te ni ka'an-ná: Súan yóso tú'un-ná nuu tutú: Ai Táta Dios, yá'a kándii-ná náva'a skíkuu-ná ja jata'an ini máá-ní, áchí-ya.

⁸ Súan ká'an tu'un vai ichi yata: Ja kája'ni-í-ti jín já kásoko-í ndatíñu nuu-ní, jín já kája'mu-i-ti kásoko-í-ti núu-ní siki já kúxio kuachi-i, tú jata'an ini-ní, ni tú kúsi ini-ní jín, áchí-ya. Ndatíñu-ún kásoko-í nátu'un ká'an ley.

⁹ Yuán-na te ni ka'an-ya: Ai Táta Dios, yá'a kándii-ná náva'a sá'a-ná tiñu jata'an ini máá-ní, áchí-ya. Ja súan ni ka'an-ya, te ni janchaa-ya tú'un ñn náva'a nakani-ya tú'un uu-ún.

¹⁰ Te jín tú'un ni jata'an ini máá Dios, te ni kandundoo-yó ní sá'a-ya siki já ní soko Jesucristo yiki kúñu-ya, ko ñn máá tú'ún-ni jínu ni sá'a-ya súan ja ní káni.

11 Núsáá te taká sutu, vasá kája'an-de ndíta'an kivi kájatíñu-de, te kua'a jínu kásoko-dé suni suni-ni modo ja kája'ni-dé-ti, ko yuán ma kúu kuti kuánchaa kuachi-i.

12 Ko Cristo, ñn máá tú'ún-ni jínu ni soko-yá máá-yá ja sikí kuáchi-yó onde ní káni, yúan-na te ni nungoo-ya íchi ndává'a Dios,

13 ndátu-ya tiempo onde ná kúxiukú ñáyivi kájito u'u tá'an jín-yá, kuu-i teyu kuxndí ja'a-yá.

14 Chi jín ñn máá tú'ún-ni jínu ja ní soko-yá máá-yá, te ní káni ní kayija ñáyivi ndóo ni sá'a-ya.

15 Te máá Espíritu Santo kúu-ya testigo nuu-yo sikí tú'un yúan, chi xna'an-ga ká'an-ya:

16 Ya'a kúu máá contrato nasá'a-ri jín-i jíná'an-i, onde ná ndí'i taká kivi yá'a. Te chu'un-ri ley-ri ini añú-i. Te suni chísó-rí tu'un-ri-ún ini xini-í jíná'an-i, áchí máá Tatá Dios.

17 Yúan-na te ká'an-ga-ya: Ma núku'un kuti-gá ini-ri kuáchi ni kasá'a-i jín tíñu chá'an ní kasá'a-i, áchí-ya.

18 Núsáá te nú a ni sá'a-ya tóká'nu ini-ya sikí taká-ún, tuká naún ío ja sokó-gá sikí kuáchi.

Ja núña ichi kivi-yó iní cuarto ij

19 Ja yúan, ñáni, a chúndéé iní-yo kivi-yó iní cuarto ij ándiví sá'a ññi máá Jesucristo.

20 Chi ni juña-ya ñn ichi jáa chakú, náva'a kivi-yó ichi yatá máá sá'ma ndíta kaa, te yuán kuní ka'an ja máá yiki kúñu-ya kúu.

21 Te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu xaan ndíto ve'e Dios.

22 Núsáá te ná kándita-yó núu-yá, jíin añú-yo já ío ndaa ja sikí tú'un kákandíja va'a-yó, jíin añú ja ní ndundoo sikí táká tiñu jáni ñáá ini, chi ni joso yúyú-yá niñi-yá sikí, jíin yíki kúñu-yó já ní nakacha-yó jíin ndúcha ndóo.

23 Ná kuíñi ni'in-yó jíin tú'un ni kaka'an-yo kákandíja-yó te káñukuu ini-yo. Te ma kaka yátá-yó núsáá, chi skíkuu va'a I'a ni keyu'u tú'un-ún.

24 Ná ndé'é vá'a-yó ndasa skandá-yo tá'an-yó, ja ná kúndá'ú-ga ini-i tá'an-i, jíin já ná sá'a-i taká tiñu va'a.

25 Ná nátaqa ná'ín-yó, ma sía-yo nátu'un kásá'a sava-i, chi sua ná ká'an ndéé-yó jíin tá'an-yó. Ko ná kuítu-gá ini-ro sá'a-ró, chi kájini-ro já kuákuyani máa kivi-ún.

26 Chi nú kusii ini-yo sá'a-yó kuáchi ja súan a ni jatá'ú-yó tú'un ndaa, tuká kéndoo kuti já kuu kuu-ga ja sikí kuáchi-ún.

27 Chi sua in nuu yú'ú xaan-yo já ndón-da-ya sikí-yo ío, jíin in nuu kánda yáá ñú'un ío, náva'a kókó ñáyivi kájito u'u tá'an jíin-yá.

28 Ñáyivi ní ské'ichi ley Moisés, jíi ná'ín-i, tú naún tu'un kúndá'ú ini ío, te nú ni kaka'an ndaa uu xí uní testigo.

29 Tava-ro cuenta núsáá, chi naga ni kuu ja má ndó'o xaan-gá ñáyivi kuañú ja'a sikí Sé'e Dios jíin já jáni ini-i ja káchá'an niñi contrato, vasa jíin niñi-ún ni ndundoo-i, jíin já sákátá-i nuu máa Espiritu ndíso tu'un luu.

30 A kájini-yo núu I'a ni ka'an: Nani'in tá'an máa-rí jíin-i, máa-rí kua'a ya'u-i, áchí máa Tatá Dios. Te inga jínu ká'an: Máa Tatá Dios koto

nchaa-ya ndasa kaa ñayivi máa-ya, áhí.

³¹ Ìn tiñu yú'ú xaan-yo sá'a, kúu ja júngava ìn ñayivi iní nda'a Dios, I'a chakú.

³² Ko ná núku'un iní-ro sikí táká kiví ní kendoo ichi yatá, chi nì nastúun-ya iní ja jíní tuní-ro. Yúan-na te nasaa ja sìn sìn tundó'o nì xndóna-i sikí-ro.

³³ Chì ìn modo nì kaka'an ndijin-i sikí-ro, te nì kaxndó'o ndijin-i róó. Te inga modo suni nì kanduu-ró tá'an ñayivi ní kando'o súan.

³⁴ Chì suni nì kundá'ú xaan iní-ro já kánde vekaa. Te nì kakusi-ní iní-ro, vasa nì kasakuí'ná ñúkúun-i ndatíñu-ró, chí a kájiní-ro já ondé andíví káñava'a-ró ìn ta'u vá'a xaan-gá, te koo ní káni.

³⁵ Ma sí-a-ro modo ja káchundéé iní-ro, chí kua'a xaan tá'u ndíso tu'un-ún.

³⁶ Chì kánúú koo paciencia iní-ro, náva'a ni'in-ro já ní keyu'u-ya, onde nú nì sá'a-ró tíñu játa'an iní Dios.

³⁷ Chì ìn núnúu-na te chaa máa I'a kii, te ma kúkuéé-ya, áhí.

³⁸ Ko máa ñayivi ndáa-ri, chí sikí já kákandíja-i te kuchaku-i. Ko nú nì jika yátá-i, ma kúsí iní añú-ri sá'a-i, áhí-ya.

³⁹ Ko yóó, nasu tá'an ñayivi kásá'a súan kákuu-yó já kaka yátá-yó te xnáa-yo máa-yó, chí sua kákuu-yó tá'an ñayivi kákaku jín tú'un kákandíja va'a-i.

11

Sikí tú'un kándíja

1 Te tu'un kándija-yó kúu modo ja jiní-yo já ío seguro taká ndatíñu káñukuu iní-yo, chi yuán kúu tuni ja ío ndija taká ndatíñu ja tú jiní-yo núu.

2 Chi ni káandija cháa aná'án, te ja yuán ní jatú'ún-yá-de.

3 Kákandija-yó, te yuán kájuku'un iní-yo já ní sávā'a Dios ñuyívi jíin tú'un ni ka'an-ni-ya. Te chii ndatíñu ja tú jiní-yo núu, ni kuva'a ndatíñu ja á jiní-yo núu.

4 Ni kandija Abel, te yuán ní ja'mu-de ndatíñu ja vá'a-ga ni soko-dé nuu Dios vásá Caín. Súan ni kandija-de, te ni jatú'ún Dios ja ío ndaa-de, chi súan ni sá'a-ya já ní jatá'ú-yá ndatíñu ni soko-dé nuu-yá. Te vasa a ni jí'i-de, ko ká'an-ni-de jíin tú'un ni kandija-de.

5 Ni kandija Enoc, te yuán ní naki'in-ya-dé kua'an-ya jíin-de, te tú ní jí'i-de. Te tú ní ndénda kuti-dé ni kasá'a-i, chi ni naki'in Dios-de. Te onde ná té naki'in-ga-ya-dé, te ni jatú'ún Dios-de ja ní kusii iní-ya ní sá'a-de.

6 Ko nú tú kándija-yó, te ma kúsi iní Dios sá'a-yó, chi cháa kuni ja nuu Dios, kánúú kándija-de ja ndíto chakú-ya jíin já kuá'a-ya yá'u nuu táká ñayívi kánandúkú-i-ya.

7 Ni kandija Noé, te yuán ní ka'an ni'in Dios jíin-de sikí sáva tiñu ja té kuni-ga-de nuu. Te ja ní chu'un iní-de, te yuán ní sávā'a-de ñin barco návā'a kaku-de onde jíin ní vé'e-de. Ja súan kándija-de, te ni nakuxndí-de sikí ñuyívi. Te ni nduu-de ñin cháa ní'in tá'u sikí já kéndoo ndaa-i ja kákandija-i.

8 Ni kandija Abraham, te yuán ní jandatú-de ni kenda-de kua'an-de kivi ní kana-ya xiní-dé, návā'a

jaa-de ñn lugar nuu kuá'a-ya núu-dé kuu ta'u-dé. Te ñi kenda-de kua'an-de, vasa tú jiní-de ndénu kí'in-de.

⁹ Ñi kandíja-de, te yuán ní nchaa-de nátu'un chaa jíká núu ñú'un ní keyu'u-yá ja kuá'a-ya núu-dé. Yúan ñi nchaa-de iní ve'e kuii jín Isaac jín Jacob, chí suni suchí ní'in tá'an ta'u núu ní keyu'u-yá-ún kákuu suchí-ún.

¹⁰ Chi ñi ñukuu iní-de koo ñn ñuu jín cimientu, ja máa Dios kúu I'a chutá'an-ya te sá'a-ya-ún.

¹¹ Suni ñi kandíja máa Sara, te yuán ní ni'in-ña fuerza ñi nuku'un se'e-ña, vasa ña'an numá ñi kuu-ña. Te ñi skáku-ña ñn se'e onde tiempo ñi ja'a xaan kuiá-ña, chí ñi kandíja-ña ja skíkuu va'a máa Dios tu'un ñi keyu'u-yá.

¹² Ja yúan súni súan ñi kakaku kua'a-í ñi sá'a ñn-ni chaa, vasa a ñi yii xaan-dé. Ko tata-de ñi ndea xaan, nátu'un tiñuú xíní ándíví, jín nátu'un ñítí káa yu'u mar, ja má kúu ka'u-yó.

¹³ Nini kákandíja-de te ñi kaji'i taká chaa-ún, vasa tú ní káni'in-dé ja ní keyu'u-yá. Ko ñi kande'é jíká-ni-de nuu, te ñi kaka'an-de sa'an kúta'u jín. Te ñi kaka'an ndaa-de ja chaa jíká, jín chaa káxiukú núu-ni, kákuu-de.

¹⁴ Chi chaa kaka'an súan, a kástá'an ndijin-de ja kándúkú-de ñn ñuu máa-de ja kúxiukú máa-de.

¹⁵ Chí nú ní nákaní iní-de ñuu nuu ní kenda koyo-de-ún núú, ío modo ja náxío káva-de, nú ní kákuni-de núú.

¹⁶ Ko ñi kakuni-de inga ñuu va'a xaan-gá ja ío onde ándíví. Ja yúan tú kúka nuu Dios nuu-dé kunání-yá Dios máa-de, chí a ñi sátu'a-ya ñn ñuu

kuxiukú-de.

17 Nĩ kandíja Abraham, te yuán ní soko-dé Isaac kivi ní jito ncha-a-ya-dé. Te máá tú'un sé'e ñáva'a-de, te siki súchí-ún nĩ ni'in-dé taká tu'un ja ní keyu'u-ya nuu-dé, ko nĩ io tu'a-de soko-dé-i ja kúu-i,

18 vasa nĩ ka'an-ya tú'un-i jíin-de: Onde chii Isaac te kana-ri tata-ro te súan kunání, áchí-ya.

19 Chi nĩ tava máá-de cuenta ja á kuu naschakú Dios ñayivi má'ñú ndíyi. Te suni nátu'un jíin ñn tu'un yátá, te súan nĩ nani'in Abraham máá-i nĩ nachaku-i, nátu'un súan.

20 Nĩ kandíja Isaac, te yuán ní jikan ta'u-dé ja'a Jacob, jíin Esaú, siki taká tiñu cha-a kuee-ga.

21 Nĩ kandíja Jacob, te yuán kivi já á yani kuu-de nĩ jikan ta'u-dé ja'a ndéndúú se'e yí José. Te nĩ chiñú'ún-de-ya vasa ndítuu-na-de xinĩ vara tñn-de.

22 Nĩ kandíja José, te yuán kivi á kúyani kuu-de, te nĩ ka'an-de ja koo kivi ndénda ñayivi Israel, Te nĩ tá'ú-de tiñu nuu-í ndasa sá'a-i jíin yíki-dé.

23 Kivi ní kaku Moisés nĩ kakandíja táa-i náa-i, te yuán ní chisa'í-de-i unĩ yoo, chi nĩ kajini-de ja lúu káa-i. Te tú ní káyú'ú-de acta ja ní sá'a rey.

24 Nĩ kandíja Moisés, onde kivi ní ja'nu-de. Yuán tuká ní já'a-de tu'un ja kúnání-de se'e sesí'í Faraón.

25 Sua nĩ kuni-de ja koto-de tundó'o jíin ñayivi Dios, nasu já núnúu-ni kusii iní-de jíin tú'un sii iní ja ndíso kuachi.

26 Chi a nĩ tava-dé cuenta ja nú ka'an-i siki-dé ja siki Cristo, te kúká xáan-gá kuu-de sá'a, vásá já kúu taká yaka xu'ún ío iní ñuu Egipto, chi a nĩ nde'é-de

ja kuá'a-ya yá'u-de.

²⁷ Ní kandíja-de, te yuán ní kenda-de ñuu Egipto. Te tú ní yú'ú-de, vasa kití iní rey. Te ní kanda-de, chi ní sá'a-de cuenta ja á ndé'é-de nuu máá I'a tú jini ndijin-yo núu.

²⁸ Ní kandíja-de, te yuán ní ja'ni-dé lélú Pascua, te ní joso yúyú-de niñi-tí, náv'a nú vai ndajá'a ká'ni-yá taká se'e núú, te ma ké'é-yá-i jíná'an-i.

²⁹ Ní kakandíja-de, te yuán ní kuu ní kaja'a-ni-de sava sava ma'ñú mar kuá'á, nátu'un nuu ñú'un íchí-ni. Te súan kándúkú cháa ñuu Egipto sá'a-de jín ndúcha-ún kákuñi-de núú, ko ní kókó-ni-cha-dé.

³⁰ Ní kakandíja-i, te yuán ní jungoyo corral nama yúu ñúu Jericó, onde ní jinu ní kajíkó ndúu-i ñuu-ún nuu usiá kivi.

³¹ Ní kandíja Rahab, ña'an tiní iní, te yuán tú ní náa-ñá ñin jinu-ni jín ñáyivi ní'in iní, chi sua ní ka'an-ña tú'un ndéé iní jín cháa ní kajito yu'u, te ní jatá'ú-ña-dé.

³² Naún ká'an-ga-ri núsáá. Chi tuká tiempo ja káni-ga-ri tu'un Gedeón, tu'un Barac, tu'un Sansón, tu'un Jefté, tu'un David, tu'un Samuel, jín tú'un taká cháa ní kajani tu'un Dios onde sáá.

³³ Ní kakandíja-de, te yuán ní kakundéé-de ní katñn-de so'o ñuu ná'nu, ní kasá'a-de tiñu ndaa, ní kani'in-dé tu'un ní keyu'u-yá, ní kajasu-de yu'u ndíka'a jíná'an-ti,

³⁴ Ní kanda'va-de ñu'un kayú yáá, ní kakaku-de yu'u machete, ní kanani'in iní-de ja ní kaku'u-de, bueno ní'in ní kanduu-de ní sá'a-ya kivi ní kajatá'an-de nuu guerra, te ní kaskúnu-de soldado inga ñuu jíká já kajatá'an jín-de-ún kaja'an.

³⁵ Ió ñasí'í ja ní kanani'in-ñá se'e-ña já á nī kajj'i-i te nī kanachaku-i. Sava-de nī kando'o xaan-dé nī kasá'a-i, ko tú ní kája'a-de tu'un ja kúu kaku-de, náva'a kundéé-de nachaku va'a-ga-de.

³⁶ Sava-de nī kasákátá-i nuu-dé, te nī kaxndó'o-i-de jíin cuarta, te suni nī kaju'ni-i cadena-de, te nī ka'jin-de vekaa.

³⁷ Nī kaja'a-i yuu xiní-dé. Nī kaxiti-í-de jíin sierra. Nī kaja'ni-í-de jíin machete. Nī kajika-de ichi yá'a ichi yúan. Te nī kañu'un-de ñii ríj jíin ñii ndíxí'ú. Ndá'ú-ni nī kata'an-de, nī kajito-de tundó'o, te nī kastá'an-i-de.

³⁸ Nī kajinu-de onde nuu ñú'un té'é. Te suni chii yuku ní kivi koyo-de. Te nī ka'jin-de yaú kava jíin yaú chii ñu'un. Te va'a xaan-gá kúu taká chaa-ún, nasu ñáyivi iní ñuyívi.

³⁹ Te taká chaa yá'a, vasa nī jatú'ún-yá-de siki já ní kaxandíja-de, ko tú ní kani'in-dé tu'un nī keyu'u-yá.

⁴⁰ Chi nī sátu'a Dios ñn tiñu va'a xaan-gá ja kúu yóo jíná'an-yó, náva'a ma yíja máa chaa-ún, onde nú túu yóo.

12

I'a yóxnúu jíin tú'un kándíja

¹ Kua'a xaan testigo kájíko ndúu ñí núu-yo nátu'un viko nu'ún. Núsáa te ná chaxio-yó taká kuachi ncháa vee siki-yo, jíin já jíkó ndúu ñí xín-yo, te jíin paciencia ná kúnu-yó carrera máa-yó ja ní jani-ya núu-yo.

² Te ná ndé'é-yó núu Jesús, I'a yóxnúu jíin tú'un kándíja-yó, te síyíja-ya yóo jíin. Te máa-yá, nī

kanda-ya jíin túndó'o cruz, chi n̄i ndatu-ya cháa kivi já kúsi iní-ya, te tú ní sá'a-ya cuenta ja kúka nuu-ya, te n̄i nungoo-ya íchi ndává'a Dios nuu mesa-ya.

Ja kuándéé iní-yo jíin túndó'o

³ Ná káni in̄i máa-ró ndasa n̄i jandéé iní-ya jíin ñáyivi kándiso kuachi, vasa n̄i kaka'an ndiva'a-i sikí-ya, yúan ni'in-ro modo ja má kuítá-ro, ni ma kúu xáan iní añú-ro.

⁴ Ko vasa kájatá'an-ró sikí kuáchi, ko té chá'an-ga kaka niñi já kasú-ro núu-ún.

⁵ Chi a n̄i kánaa iní-ro tú'un ká'an nda'ú jíin-ró nátu'un jíin sé'e, te súan ká'an: Hijo máni, ma káva já'a in̄i-ro nú xndó'o máa Tatá Dios róó, ni ma kuítá in̄i-ro nú kána jíin-ya nuu-ro.

⁶ Chi máa Tatá Dios xndó'o-ya ñáyivi kúndá'ú in̄i-ya, te skúun-ya yúnu xíi sukun táka se'e ja játa'ú-ya, áchí.

⁷ Chi nú kuandéé iní-ro jíin castigo jíto-ró, te jíka Dios jíin-ró nátu'un jíin sé'e-ya, xí ío se'e ja tú ndó'o-i sá'a táa-i náún.

⁸ Ko nú tú castigo jíto-ró, nátu'un n̄i kando'o ta'an taká se'e, se'e kándikin nchaa-ni kakuu-ró nú súan, nasu máa sé'e.

⁹ Ío inga tu'un. Yóó, n̄i kañava'a-yó táa máa-yó núu ní kakaku-yó, n̄i kaxndó'o-de yóó, te ni ka'io ja jíñú'ún-yó núu-dé. Te naga n̄i kuu ja má kuándatu jíñú'ún-ga-yo núu máa Táa nuu vái añú-yo, te kuchaku-yo núsáa.

¹⁰ Te cháa-ún, jandáa n̄i kaxndó'o-de yóó, ko yaku-ni kivi ndasa n̄i kakuu in̄i máa-de. Ko I'a yá'a,

chi ja ná kéndoo va'a-yó kuní-ya, náva'a ndundoo ta'an-yo jíin-yá nátu'un máa-yá.

11 Jandáa kúu ja ní ñn castigo jíto-yó, tú kúsi iní-yo sá'a vina, chi sua kúkuí'a iní-yo sá'a. Ko kúkuéé-ga te jíin tú'un vindáa vinené kéndoo ndaa suchí ní kaskuá'a jíin.

12 Núsáa te ná kátin xáan-ro jíin ndá'a tívítá-ró, te nakani nì'in-ró sí'in-ró já káni yá'a káni yúan-ró.

13 Te sá'a-ró íchi ndóó káka ja'a-ro, náva'a ma sána ñayivi rengo, chi sua nduva'a-i.

14 Skuá'a-ró náva'a ná kóo tu'un vindáa vinené iní-ro jíin táka ñayivi, jíin já ná kóo ndoo-ró jíná'an-ró, chi nú tú tu'un ndoo iní, te ma kúu kuní ni ñn ñayivi núu máa Jító'o-yo.

15 Nde'é ví-ro jíná'an-ró, náva'a ma káka yátá ní ñn-ró núu tú'un luu ío iní Dios, te suni náva'a ma ndú'u'a tuku iní ni ñn-ró. Te nú túu, chi ndukuí'a iní-ro sá'a, te nduchá'án kuá'a-í sá'a.

16 Te koto-ró náva'a ni ñn-ró ma káka téné, ni ma kújá'a iní-ro jíin-yá, nátu'un Esaú, suchí já sikí ñn ko'o ndéyu ní xikó-i derecho-i ja kúu-i suchí núu.

17 Chi a jiní-ro já kúkuéé-ga te nì kuní-i ní'in-í ta'u-í sikí já kakán ta'u táa-i ja'a-í. Ko nì kéndoo ichí-i nì sá'a táa-i, chi tú ní ní'in-í modo nakani iní-i, vaša ndé'e nducha núu-í ndúkú-i.

18 Chi nasu ní jákoyo-ró núu ñn yuku já kúu tñn-yó, nuu kánda yáá ñú'un, nuu túún, nuu ñaa, jíin núu kée tachí xáan,

19 nuu jini so'o-ró ndé'e clarín, nuu ní'in ká'an-ya, chi ñayivi ní kajini so'o ní'in tu'un-ún, nì kaka'an nda'ú-i ja má ká'an-ga-ya jíin-i.

20 Chi tú ní kákanda-i jíin tíñu nì tá'ú-yá nuu-í: Nú

ñin kití ná káku'un-tí yúku-ún, ná skée-ró yúu sikí-tí kuu-tí, xí túu-ró machete-tí, áchí.

21 Te jo xaan káa tiñu-ún nî kajini-i. Te ja yúan ní ka'an Moisés: Yú'ú xaan-rí, te kisi-i ruu sá'a, áchí-dē.

22 Chî sua nî jakoyo-ró núu máa yúku Sion, te suni inî ñuu máa Dios, I'a chakú. Te ñuu-ún kúu ñuu Jerusalén cuenta andíví. Te suni nî ja-ro núu káxiukú kuá'a xáan mil ndajá'a-yá,

23 te suni nuu tíku'nî ñayívi ní kanakaku xna'an-ga ja káyoso lista-i andíví, te suni nuu Dios, I'a kúu juez xinî táká-i, te suni nuu ío añú taká ñayívi ndáa ja á nî kayija va'a,

24 te suni nuu Jesús, I'a kúu yu'u núu sikí contrato jáa, te suni nuu máa niñí ní joso yúyú já vá'a-ga ní'in tíñu vásá niñí Abel.

25 Koto va'a-ró nává'a tú ské'ichi-ro I'a ká'an. Chî nú tú ní kákaku ñayívi já tú ní játá'ú-i cháa nî ka'an inî ñuyívi, naga nî kuu yóo nú tú kuatá'ú-yó máa I'a ká'an onde andíví.

26 Chî jín já ní nî'in nî ka'an-ya sáa, te nî kisi-ya ñuyívi. Ko vina a nî keyu'u-yá: Vasté ñin jínu-na kisi-ri, ko nasu máa ñin ñuyívi, chî suni onde andíví, áchí-ya.

27 Te tu'un yá'a ja ká'an: Vasté ñin jínu-na, áchí, kuní ka'an ja cháxio-ya taká ndatíñu nî kakanda-ún, ndatíñu ja á nî kakuva'a, nává'a ná kéndoo máa taká ndatíñu ja ní kakaku níí.

28 Núsáa te a ní'in-yo ñin ñuu ja ní kaku níí, te ja yúan ná nákuatá'ú-yó núu Dios, te ná kuatíñu-yó núu-yá, te ná chíñú'ún-yó máa-yá, te ná koo ja

jíñú'ún-yó núu-yá, náva'a kusii iní-ya sá'a-yó.

²⁹ Chì Dios máá-yó, ìn ñu'un ja xndí'i já'mu kúu-ya.

13

Modo kuatíñu-yó núu-yá

¹ Ma júkuiñi-ro jíná'an-ró já kúndá'ú ini-ro ñaní-ro.

² Ma náa iní-ro já kóto ndá'ú-ro núu ñáyivi jíká, chì súan nì kasá'a sava-de, ko naún kájinì-de ja máá núu ndáj'a ándíví ní kaja'a núu-de ve'e.

³ Ná núku'un ini-ro ñáyivi ká'iin vekaa. Sá'a-ró cuenta ja súni ká'iin-ró vékaa jín-i. Te suni súan sá'a-ró jín cháa ja kándonda-i sikí-dé, chì suni máá-ró kájinì-ro tá'u-u-ro máá-ró.

⁴ Ma kasú-ro já tánda'a-í, te ná kóo jíñú'ún táká-ro jín-i, te ma sáchá'an-ró jíto-i. Chì ñáyivi kájika téné, jín ñáyivi káisiiki ncháa tá'an, máá Dios nakuxndí-ya sikí-í.

⁵ Ná káka kuu-ró, te ma chíñú'ún-ró xú'ún. Ná kúsii iní-ro jín já tìn-ró víta ñú'ni. Chì máá-yá nì ka'an: Ná skíkuu ná'in-rí jín-ró, te ma sía kuti-rí róó, áchí-ya.

⁶ Núsáa te kuu chundéé ini-yo ká'an-yo: Máá Jító'o-yo kúu I'a chindéé chítuu-ya rúu, te ma yú'ú-ri nú naún kuní ñáyivi sá'a ndíva'a-i jín-rí, achì-yo.

⁷ Ná núku'un ini-ro cháa nì kastá'an ichi núu-ro, chì nì kaka'an-de tu'un Dios jín-ró. Ná ndáku-ró modo ndasa nì kakandíja-de, te ná ndé'é vá'a-ró ndasa nì kee tiñu nì kasá'a-de.

8 Jesucristo, chí ñn-ni káa-ya íku, jíín vína, jíín níí káni.

9 Ma nátu'u iní-ro yá'a, yúan, jíín sín sín sa'an jáá. Chí ío va'a ja ná kéndoo nì'in iní añú-yo sá'a tu'un luu ío iní-ya, ko nasu jíín ndéyu já tú ní'in tíñu kuti núu ñáyivi chíñú'un yúan.

10 Káñava'a-yó ñn-ni altar. Te cháa kájatíñu iní ve'e ñii-ún, tú ká'io derecho-de ja kée-dé ja ío nuu altar-ún.

11 Chí yiki jíín kúñu kiti kája'ni-dé-ún kayú, kája'mu-de ichi fuera yuñúu. Te niñi kiti-ún, skívi sutu ñá'nu iní cuarto ij, yúan sokó-dé nuu-yá cuenta siki kuáchi.

12 Suni súan Jesús, ni ndo'o-ya íchi fuera yuxé'é, náva'a jíín niñí-ya te sándoo-ya ñáyivi.

13 Núsáa te ná kenda-yó kí'in-yo núu-yá ichi fuera yuñúu, te ná ndó'o ta'an-yo jíín-yá ja káka'an ndiva'a-i siki-yá.

14 Chí yá'a tú káñava'a-yó ñn ñuu ja kéndoo níí káni, chí sua kándúkú-yó ñn ñuu ja cháa kuee-ga.

15 Núsáa te jíín íchi ní juña Jesús, te nene ná nákana jaa-yó máa Dios, chí nátu'un ñn ja sokó-yo núu-yá kúu. Chí ya'á kúu máa tú'un xín tíñu ja sá'a yu'u kándaku ñi'in sí'ví-yá.

16 Ma náa iní-ro sá'a va'a-ró, jíín já kóto tá'an-ro, jíín sáva-ga-i, chí kúsi iní Dios sá'a ya'á, nátu'un ja á ni kasoko-ro ñn nuu-yá.

17 Ná chú'un iní-ro tú'un ká'an cháa kástá'an ichi núu-ro, te kuandatu-ro núu-dé, chí kándito-de añú-ro nátu'un kásá'a cháa ja níni náku'a-de cuenta. Nde'é náva'a kusii iní-de sá'a-de, te nasu já nákuaka nuu iní-de, chí nú súan te tú ní'in tíñu ja

kúu róó.

¹⁸ Ná kakán ta'u-ro já'a-rí jíná'an-ri, chí a kájani ndija iní-ri ja kájani va'a iní añú-ri, chí kákuni-ri kaka jíñú'ún-rí jíín táká-ni tiñu.

¹⁹ Te ká'an nda'ú téyí-ga-ri jíín-ró já ná sá'a-ró súan, náva'a ná nájaa yachi-ga-ri nuu-ro.

²⁰ Te máá Dios kúu I'a ndiso tu'un kuaká'nu iní, te nī naschakú-ya máá Jító'o-yo Jesucristo ma'ñú ndíyi. Te Jesús kúu pastor ñá'nu ndíto yóó natu'un ri. Te onde jíín máá niñi contrato ní káni,

²¹ ná síyja Dios róó, náva'a kuu sá'a-ró táká tiñu va'a, ndasa játa'an iní-ya. Te iní añú-ro ná sá'a-ya táká ja kúsi iní máá-yá nde'é-yá nuu, te onde jíín Jesucristo ná sá'a-ya-ún. Te nuu máá-yá ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kuiá. Amén.

²² Ko ká'an nda'ú-ri jíín-ró jíná'an-ró ñáni, ja má kití iní-ro sá'a tu'un ká'an nda'ú-ri jíín-ró yá'a, chí nī chaa-ri in tutu lúli yá'a nuu-ro.

²³ Kuni-ri ja ná júku'un iní-ro já á nī kenda ñani-yo Timoteo vekaa, te jíín cháa-ún jande'é-ri róó te nú nchaa yachi-de.

²⁴ Ná sándéé iní táká chaa stá'an ichi núu-ro, achi-ro kúni-de, jíín táká ñayivi ndóo. Te ñayivi ñúu Italia káka'an-i ja ná sándéé iní-ro.

²⁵ Tu'un luu ío iní-ya ná kóo jíín táká róó jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

Mixtec, San Miguel el Grande
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files
dated 14 May 2025

a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9